

1. Η ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ ΛΙΒΑΝΟ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 08/08/2020 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 08/08/2020

Σελίδα: 1

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ
Η ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ
ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΗ
ΣΤΟΝ ΛΙΒΑΝΟ
Σ. 45

ΓΝΩΜΗ
 ΤΟΥ **ΙΩΑΝΝΗ**
Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ

Οι κίνδυνοι για την περιφερειακή σταθερότητα

Η έκρηξη που συγκλόνισε τη Βηρυτό την Τρίτη έφερε στη δημοσιότητα μια χώρα που αντιμετωπίζει μία από τις σοβαρότερες κρίσεις της ιστορίας της. Η έκρηξη φαίνεται να μη συνδέεται με τρομοκρατική ενέργεια, αλλά με ασύγγνωστη αμέλεια κρατικών λειτουργιών κατά την αποθήκευση ευφλέκτων υλών. Αυτή η ακραία περίπτωση κακοδιοικήσεως φέρνει στη μνήμη ένα παρόμοιο τραγικό ατύχημα στο Μαρί της Κύπρου τον Ιούλιο του 2011.

Παράδοξο κατάλοιπο της πολυπολιτισμικής και πολυθρησκευτικής συμβιώσεως προηγούμενων αιώνων, ο Λίβανος επεβίωσε εισβολών, εμφυλίων πολέμων ισορροπώντας μεταξύ υπερδυνάμεων, περιφερειακών ανταγωνισμών και συγκρούσεων. Θεμελιωμένο στην ισορροπημένη εκπροσώπηση των δεκαοκτώ θρησκευτικών κοινοτήτων που απαρτίζουν τη χώρα, το πολιτικό σύστημα του Λιβάνου συνέβαλε στην ενίσχυση των κοινοτικών ταυτοτήτων αλλά και στην ανάδειξη μιας διακοινοτικής ελίτ που διοικούσε τη χώρα. Εδώ και ενάμιση χρόνο, ωστόσο, η χώρα έχει παραδοθεί στη δίνη μιας οικονομικής κρίσεως ιστορικών διαστάσεων. Η ενδημικού χαρακτήρος διαφθορά στο τραπεζικό σύστημα και η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να δώσει λύσεις στα οξεία πολιτικά και οικονομικά προβλήματα έγιναν ορατές σε όλους μετά την κρίση της πανδημίας. Η κατάρρευση της ιστιμίας του τοπικού νομίσματος έναντι του δολαρίου συνέβαλε στην αποσταθεροποίηση του χρηματοοικονομικού συστήματος αλλά και στη χρεωκοπία της χώρας τον Μάρτιο του 2020. Η έκρηξη της φτώχειας και η όξυνση των κοινωνικών αντιθέσεων προοιωνίζονται δύσκολες ημέρες για τη χώρα αλλά και για την περιοχή. Φιλοξενώντας περί τις εννιακόσιες χιλιάδες Σύρων και περί τις πεντακόσιες χιλιάδες Παλαιστινίων προσφύγων ο Λίβανος των επτά εκατομμυρίων κατοίκων είναι το κράτος με το μεγαλύτερο ποσοστό προσφύγων σε αναλογία με τον πληθυσμό του. Η παράταση ή και περαιτέρω όξυνση της πολιτικοοικονομικής κρίσεως δύναται να οδηγήσει και σε ένταση των μεταναστευτικών και προσφυγικών ρευμάτων προς την Ευρώπη.

Ο Λίβανος και η αποσύνθεση του πολιτικού του μοντέλου δεν αποτελεί μεμονωμένη περίπτωση. Ιράκ, Λιβύη, Συρία και Υεμένη αντιμετωπίζουν ή έχουν αντιμετωπίσει τον κίνδυνο πολιτικής καταρρεύσεως κατά το πρόσφατο παρελθόν. Στον κατάλογο ίσως προστεθούν και άλλες χώρες, καθώς η μείωση των τιμών των υδρογονανθράκων και η υποκατάστασή τους από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αλλά και η δημογραφική έκρηξη που χαρακτηρίζει τα κράτη της Μέσης Ανατολής μπορεί να αποσταθεροποιήσει ακόμη και κράτη που θεωρούνται σήμερα περιφερειακές δυνάμεις όπως η Αίγυπτος, η Σαουδική Αραβία και το Ιράν. Μια πιθανή ραγδαία πτώση του κατά κεφαλήν εισοδήματος ως συνδυασμός του μειωμένου εισοδήματος από τις εξαγωγές υδρογονανθράκων και της αυξήσεως του πληθυσμού μπορεί να έχει δεινές επιπτώσεις, καθώς θα υποσκάψει το θεμέλιο της λαϊκής ανοχής προς τα καθεστάτα. Η βαθμιαία συρρίκνωση της αμερικανικής παρουσίας στη Μέση Ανατολή, την οποία επιτάχυνε η πολιτική του προέδρου Τραμπ και η μέχρι στιγμής αδυναμία της Ευρωπαϊκής Ενώσεως να καλύψει το στρατηγικό κενό, ενισχύουν τους περιφερειακούς ανταγωνισμούς και αυξάνουν τους πολιτικούς κινδύνους. Η σύγκλιση ευρωπαϊκής κοινής γνώμης και ηγεσίας στην ανάγκη ενεργότερης παρεμβάσεως στις μεσανατολικές εξελίξεις ανεξαρτήτως του αποτελέσματος των αμερικανικών εκλογών είναι αδήριτη ανάγκη. Το ίδιο ισχύει για τη δραστήρια εμπλοκή της Ελλάδος στις ευρωπαϊκές προσπάθειες συνδρομής. Ο Λίβανος, άλλωστε, δεν είναι τόσο μακριά όσο νομίζεται. Η έκρηξη της Βηρυτού έγινε αισθητή μέχρι την Κύπρο.

Ο Ιωάννης Ν. Γρηγοριάδης είναι αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Μπιλκεντ και επικεφαλής του Προγράμματος Τουρκίας του EUIAMET.